

פרופ' סולומון בודניק

נ ג ד

המבקש

1. מפלגת העבודה
2. מפלגת התנועה
3. מפלגת מרצ
4. טע"ל
5. בל"ד
6. חד"ש
7. רע"מ-תע"ל

המשיבות

עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה

1. בהתאם לנוהל הדיון בבקשה לפסילת רשימה או מועמד לפי סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת ולפי סעיפים 63 ו-63א לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, מתכבד היועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו ביחס לבקשה שבכותרת.
2. יוער בפתח הדברים, כי בעוד שהמבקש מתייחס בבקשתו ל-7 מפלגות שונות, הרי שבפועל המשיבות 1-2 מתמודדות יחד תחת רשימת 'המחנה הציוני', המשיבות 4-7 מתמודדות יחד תחת 'הרשימה המשותפת', ואילו המשיבה 3 הגישה את רשימת 'השמאל של ישראל'.
3. היועץ המשפטי לממשלה סבור כי דין הבקשה שבכותרת להידחות, כפי שיפורט להלן.

תמצית הבקשה

4. המבקש טוען כי המשיבות הן 'מפלגות פשע' ו-'מפלגות אויבי מדינת ישראל' אשר פועלות בניגוד לחוק יסוד: הכנסת, כאשר לשיטת המבקש הבקשה דנן אינה פוגעת בזכויות החוקתיות לבחור ולהיבחר. לטענת המבקש, המשיבות מייצגות משטר בוגדני-קיצוני-פלילי העוסק בפעילות חתרנית נגד מדינת ישראל ולטובת ארגוני טרור מוסלמי ברשויות טרור ברמאללה ועזה. המבקש סבור כי המשיבות פועלות נגד מדינת ישראל, נגד הציבור, נגד הציונות ונגד הדמוקרטיה, ולפיכך אין להן מקום בכנסת ישראל. המבקש מוסיף כי לשיטתו המשיבות מתנגדות להכיר במדינת ישראל כמדינה יהודית, מקיימות קשרים פליליים עם אויב זר בפשע נגד האנושות ולהשמדת מדינת ישראל, ועוד.
- בהמשך לכך המבקש מונה באופן פרטני את העילות שלשיטתו מקימות עילה לפסילת המבקשות מהתמודדות בבחירות לכנסת ה-20, תוך שהוא מפרט את טענותיו ברוח דומה לאמור לעיל.
5. כאמור, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי דין הבקשה להידחות, וזאת בנוגע לכלל המשיבות.
6. לדעת היועץ המשפטי לממשלה, בשים לב לאופן בו פורש סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת על-ידי בית המשפט העליון, חומר הראיות שהוצג במסגרת הבקשה דנן אינו מצדיק את קבלתה, וזאת בלשון המעטה.

המסגרת הנורמטיבית

7. סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, שכותרתו "מניעת השתתפות בבחירות", בנוסחו כיום, קובע:

"(א) רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של אדם לפי העניין, במפורש או במשתמע, אחד מאלה:

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

(2) הסתה לגזענות.

(3) תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל.

(1א) לעניין סעיף זה, יראו מועמד ששהה במדינת אויב שלא כדין בשבע השנים שקדמו למועד הגשת רשימת המועמדים כמי שיש במעשיו משום תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, כל עוד לא הוכיח אחרת.

(ב) החלטת ועדת הבחירות המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות טעונה אישור בית המשפט העליון.

(ג) מועמד יצהיר הצהרה לעניין סעיף זה.

(ד) פרטים לעניין הדיון בוועדת הבחירות המרכזית ובבית המשפט העליון ולעניין הצהרה לפי סעיף קטן (ג), ייקבעו בחוק".

8. הפסיקה התייחסה בהרחבה לסעיף 7א(א) לחוק יסוד: הכנסת. העקרונות הכלליים שנקבעו בפסיקה לעניין פרשנות הסעיף נגזרו מחשיבותן העליונה של הזכויות הבסיסיות לקיומו של משטר דמוקרטי. לפיכך, נקבע כי הפעלת הסמכות הקבועה בסעיף 7א(א) לחוק יסוד: הכנסת, תיעשה רק במקרים קיצוניים, וכי עילות הפסילה יפורשו בצמצום ובאורח דווקני (ראו: ע"ב 1/88 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-12, פ"ד מב(4) 177 (1988) (להלן: פרשת ניימן השנייה)).

9. העיקרים המנחים לצורך הפעלת סעיף 7א(א) הנ"ל סוכמו על ידי כב' הנשיא שמגר בפרשת ניימן השנייה (בעמוד 196) ואומצו על ידי כב' הנשיא ברק בא"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 נ' טיבי, פ"ד נז(14) 1 (2003) (בעמ' 18 לפסק הדין). ואלה הם העקרונות שנקבעו:

"(א) מטרותיה או מעשיה של רשימת המועמדים כוללים אחד מן היסודות המובאים בפסקאות (1) (2) (3).

(ב) המטרה האמורה היא בגדר יעד מרכזי ושליט של הרשימה ולא נושא טפל ושולי. המדובר במטרה שהיא השתקפות סגולית של זהות הרשימה; הוא הדין, בשינויים הנובעים מן העניין, כאשר המדובר במעשה להבדיל ממטרה: אף אז צריך להיות מדובר במעשה שיש בו משום ביטוי בולט, רציני ושליט של זהותה ומהותה של הרשימה.

(ג) הרשימה פועלת למען מימוש מטרותיה לשם הפיכתן מרעיון להגשמתו.

(ד) ההתמודדות בבחירות היא אמצעי למימוש המטרה או להגברת המעשה.

(ה) היסודות השליליים - כאמור בפסקאות (1) (2) (3) באים לידי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתם.

(ו) הראיות להתקיימותם של כל אלה צריך שיהיו משכנעות, ברורות וחד משמעיות."

10. על עקרונות אלה תזרה בהסכמה כבי הנשיאה ביניש במסגרת פסק הדין בע"ב 561/09 בל"ד- המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18 (ניתן ביום 7.3.11), שם צוין, בין היתר, כי "אין להסתפק במטרות תיאורטיות גרידא ואף אין די במטרה רחוקה שמציבה רשימה מתמודדת שיש לה אופי ערטילאי. קיים הכרח להראות כי רשימה פועלת למימוש המטרות שחרתה על מצעה ולהוצאת רעיונותיה מן הכוח אל הפועל. לצורך בחינתה של פעילות דה-פקטו של רשימה, אין להסתפק בפעילות ספורדית, כי אם בפעילות שיטתית חוזרת ונשנית, אשר צריכה לבוא לידי ביטוי חמור ומשמעותי בעוצמתו" (פסקה 4 לנימוקי פסק הדין).

עמדת היועץ המשפטי לממשלה

11. היועץ המשפטי לממשלה סבור כי הבקשה דנן אינה מגלה כל עילה לפסילת אחת מהרשימות המנויות בבקשה, וקל וחומר שהבקשה אינה עומדת ברף הראייתי הגבוה ביותר הנדרש לשם הוכחת עילה לפסילת רשימת מועמדים, כפי שנקבע בפסיקה. יוער, כי במסגרת הבקשה דנן לא חסך המבקש בשימוש בביטויים חריפים ומרחיקי לכת, אשר נראה שאין צורך להרחיב בעניינם ומכל מקום ברי כי אין להם כל מקום במסגרת זו.
12. לא למותר לציין כי במסגרת הבקשה דנן מזכיר המבקש אירועים ואישים שונים מהעבר הרחוק - וביניהם אירוע אלטלנה, רצח י"א הספורטאים במינכן, הסכמי אוסלו, ועוד - אשר לא ברור מה נפקותם לשאלת כשירות המבקשות להתמודד בבחירות לכנסת ה-20. הדברים יפים אף ביתר שאת בנוגע לטענות המבקש בעניין החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, התש"י-1950.
13. נראה כי חלק מטענותיו של המבקש בעניין פסילת המבקשות מלהתמודד בבחירות לכנסת ה-20 נעוץ בכך שלשיטתו רשימות אלה התנגדו בכנסת 'לחוק מדינת ישראל כמדינה יהודית'. למותר לציין כי אין בנקיטת עמדה כזו או אחרת, ביחס לחוק זה, כדי להביא לפסילת רשימה מלהתמודד בבחירות הכלליות.
14. יודגש, כי במסגרת הבקשה דנן המבקש לא הציג כל תשתית עובדתית לביסוס טענותיו - קל וחומר שלא הציג כל תשתית עובדתית לביסוס עילה לפסילת רשימה מהתמודדות בבחירות - כאשר נראה כי עניינה של הבקשה מתמצה בהבעת עמדתו האישית הנחרצת של המבקש בעניינן של המשיבות. כן יוזכר, כי בעוד שהמבקש מתייחס בבקשתו ל-7 מפלגות שונות, הרי שבפועל עסקינן ב-3 רשימות מתמודדים, ונראה שאף בכך יש כדי ללמד על היעדר התשתית העובדתית הנדרשת ועל הפגמים שבבקשה דנן.
33. לאור כל האמור לעיל, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי דין הבקשה לפסול את הרשימות דנן להידחות, שכן הבקשה אינה מציגה כל תשתית ראייתית הנדרשת לעניין.

היום, כ"א בשבט, תשע"ה
10 בפברואר, 2015

אודי איתן, עו"ד

עוזר ראשי לפרקליט המדינה